

bedste og skønneste Deel af det christelige Menighedsliv, eller man mere profaist og mere stemmende med vor Tid vil betragte det som et Næringsfrihedsspørgsmaal, hvorefter man har Ret til at staffe sig sine Runder og afsætte sine Bærer, hvor man kan, og for det Meste, man kan faae for dem. Endelig skal jeg endnu bemærke, at de Herrer, der sætte meest Priis paa, at den kongelige Anordning af 1862 skal faae Lovskraft — uagtet denne efter min Mening staaer paa et fuldkomment retligt Grundlag, og, hvad vistnok Alle ere enige om, banner et tilstrækkeligt betryggende Grundlag, idet den er gjældende Ret og ikke har vaakt nogen stor Modstand, — absolut maae stemme imod det foreliggende Udkast § 1; thi om den har Cullusministeren erklæret, at den ikke under hans Navn og Underskrift skal udkomme med Kongelig Stadfæstelse. Nu har min ærede Nabo (Hæde) vel opkastet det Spørgsmaal, om det ikke var at opfatte det constitutionelle System fra et barnligt Standpunkt, at man opgav at vedtage en Lov, fordi man vidste, at den ikke vilde erhøve Kongelig Stadfæstelse. Jeg skal da tilstrænge mig til at sige, at dette hans Udtryk har forbauset mig. Det er netop de raadgivende Stænders Standpunkt blot at stemme for, hvad man synes er rigtigt, overladende det til Regjeringens Viljdom, om den saa kan bruge det eller ikke, idet man selv er lige glad; bliver det Lov, saa er det godt, bliver det ikke Lov, saa er det ogsaa godt. Dette er de raadgivende Stænders Standpunkt; men de lovgivende Forsamlings Standspunkt skal være det, at hvad man beslutter, er en Villesact og skal gjælde, og uagtet jeg nu ikke vil sige, at man naar det Kongelige Veto en enkelt Gang bliver anvendt, saa strax skal gribe til det hele Artillerie af constitutionelle Nødmidler, Budgettets Nægtelse osv., saa er det dog ganske vist, at det at vedtage en Lov, om hvilken det er sagt af den nuværende Regjering, at den ikke vil blive indstillet til Hans Majestæts Allerhøjeste Stadfæstelse, uden at være belabet paa at fremtvinge Loven ved de nødvendige Midler — og der er dog flere saadanne — er netop at stille sig paa et meget barnligt og lidet constitutionelt Standpunkt.

Jeg for mit Vedkommende agter altsaa at stemme imod § 1, der i Grunden er et Lovforslag for sig, hvorfor jeg ogsaa skal henstille til den høitærede Formand, om han ikke maatte finde det rigtigt at sætte § 1 først under Afstemning og saa først de andre Paragraffer, thi det er egentlig to Love, der her ere satte sammen i det samme Forslag. Jeg vil stemme imod § 1, fordi den forlader det Standpunkt, som Loven om Sognebaands Løsning indtog, og fordi man derved vilde betræde en Vej af Consequentfer, der vilde føre meget vidt, vilde føre til et Punkt, hvortil vi i Europa maaskee engang, tidlig eller seent, ville komme, men som dog vistnok, hvis man i dette Dieblik vilde søge at naae det, vilde blive meget dyreføjt. Dernæst vil jeg stemme imod de andre Paragraffer, fordi det, der der er udtalt, allerede er afgjort ved Kongelig Anordning, og fordi jeg i Modsætning til dem, der mene, at disse Spørgsmaal kan retlig kunne afgjøres ved Lov, maa være af den Mening, at de retlig ere afgjorte ved Kongelig Anordning, og fordi det, at ville gjøre dem til Gjenstand for Lovgivning, vilde være, jeg vil ikke sige et Overgreb — thi Grændsen her er vanskelig at drage — men i ethvert Fald i høj Grad uheldigt i det nærværende Dieblik.

Formanden: Den sidste ærede Taler rettede den Opfordring til Formanden at lade afstemme først over § 1. Jeg kan efter min Opfattelse af Reglerne for Afstemning ikke gjøre dette; den af mig angivne Afstemningsmaade er i Overensstemmelse med den Regel, der altid har været fulgt, og jeg troer, at et saadant Tilfælde ofte vilde vende tilbage, naar man nu afbød fra den gjældende Regel.

Frieger: Da den ærede Landsthingsmand, der nys havde Ordet, fortrinsviis har dvælet ved det Hovedspørgsmaal, hvad det egentlig er, der her ligger for, om det er et Frihedsspørgsmaal eller et Organisationsspørgsmaal, og meget klart har fremhævet, hvad det er, at det nemlig ikke blot er et Frihedsspørgsmaal, men et dybtindgribende Organisationsspørgsmaal, saa vil jeg fer Dieblirket, især da Sagen gjentagne Gange og meget nylig har